

Besöksrapport

Skaraborgs regemente P 4

24 september 2025

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som vi fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:
Lina Hedman
Jonathan Gahns Nordahl

Allmänt

Skaraborgs regemente P 4 ingår i Skövde garnison, som även T 2, Markstridsskolan och Logistikskolan tillhör. I år utbildas totalt sju kompanier mot befattningar inom bland annat mekaniserat infanteri, tungtransport och ledning/samband. Majoriteten av de värnpliktiga utbildas i Skövde, men utbildning av ett infanterikompani bedrivs i Kvarn. Denna rapport täcker endast P 4 Skövde Garnison.

Under besöket på P 4 mötte Pliktrådet förtroendevalda, chefen för Försvarshälsan, förrådet och delar av kompani-/plutonsledning. Dagen avslutades med ett möte med förbandsförvaltaren. Pliktrådet har inte pratat med förtroendevalda ur Skånings kompani och saknar därför uppfattning om deras utbildning. P 4 i Kvarn kommer besökas senare under hösten och reflektioner från det besöket kommer i en separat rapport.

I rapporten beskrivs de delar som sticker ut i positiv eller negativ mening. Det som inte lyfts i rapporten fungerar utan anmärkning eller inte kommit Pliktrådet till känna. Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till P 4.

Sammanfattning

Förbättringspunkter

- Sluta med otillåtna frihetsinskränkningar.
- Förbättra CLP-hantering, tillse att utbilda befäl och värnpliktiga på kemikaliehantering.
- Strukturera upp plutonbefälselevernas utbildning för att göra den betydelsefull.

Positiva exempel

- Medinflytandet fungerar väl på förbandet med tydlig struktur och tillmötesgående.
- Nätverk Värnpliktig Kvinna specifikt har gjort stora framsteg och har regelbundna möten under tjänstetid.
- Jargongen mellan befäl och värnpliktiga upplevs generellt god, även under inrycksperiod.
- Informationsblad "Disciplinansvar under plikttjänstgöring" utgiven av rättsbefäl.

Innehåll

Allmänt	2
Sammanfattning	2
Arbetsmiljö och säkerhet	4
Materiel och personlig utrustning	4
Boendemiljö och vistelseutrymmen	4
Försvvarshälsan	5
Attityder och jargong	5
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	5
Meningsfull utbildning	6
Information och mönstring	7
Medinflytande	7
Avslutning	8

Arbetsmiljö och säkerhet

Det finns brister i utbildning för både befäl och värnpliktiga i hur man hanterar kemikalier vilket kan leda till hälsorisker. CLP-hanteringen på förbandet är underkänd. Av de kompaniers förtroendevalda som deltog vid samtal med Pliktrådet uppgav samtliga att de vårdat vapen på sina liggunderlag. Handskar har även varit en bristvara på grund av problem med PEDARS. Kompani-/plutonsledning hänvisar till att PEDARS-ansvariga plutonbefälselever inte varit närvarande men att de nu är åter på plutonerna och att det skett återttag.

De värnpliktiga berättar även att de vårdat i stridshandskar vid brist på plasthandskar och då fått instruktionen att de kan tvätta händerna med handskar på för att få bort CLP vilket inte fungerar. Ett kompani uppger även att de fått styrningar om att man inte använder plasthandskar när man vårdar i fält och har därför vårdat helt utan handskar. Här behöver P 4 göra omedelbara återttag.

Materiel och personlig utrustning

Förbandet har fått ut ny materiel till de värnpliktiga exempelvis kroppsskydd 22, hjälm 24 och stridsbärsystem 25 vilket är positivt. Genomgående upplevs dock implementeringen förhastad på grund av brist på information och utbildning. Förråd och befäl hade önskat mer tid att lära känna materielen och få utbildning på den innan den tilldelas värnpliktiga för att kunna vara ett bättre stöd. Som en direkt konsekvens upplever de värnpliktiga en brist i utbildning på tillpassning.

Pliktrådet uppmanar till återttag i utbildning på den nya materielen och hänvisar till digitala bruksanvisningar och informationsvideor vid brist på underlag på förbandet.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

De värnpliktiga är förlagda i tre olika kaserner där 2:a kasern har problem med torkburar. De är vanliga rum som byggts om med underdimensionerad luftkonditionering vilket leder till att materielen torkar dåligt. De värnpliktiga berättar att de vid möjlighet lånat andra kaserners torkburar men vid brist på den möjligheten även nyttjat logement till att torka materiel.

Förbandsledning förklarar att de genomfört en omorganisation för att förlägga samarbetande kompanier på samma kaserner för att öka sammanhållningen. Man tittar även på möjligheten att bygga nya utrymmen för de anställdas materiel för att frigöra mer plats åt värnpliktiga som bor på kasernerna.

Garnisonens gemensamma funktioner präglas genomgående av platsbrist. De värnpliktiga har fått äta ISO-frukost en dag i veckan vilket nu har åtgärdats genom att T 2:s värnpliktiga fått tillgång till personalmatsalen. De förtroendevalda upplever även att de ofta serveras ISO vid övriga måltider på kasern. Kompani-/plutonsledning hänvisar till inställd utbildning som man redan beställt ISO-mat till. Förrådet och Försvarshälsan upplever även sina lokaler som underdimensionerade. Pliktrådet

upplever att förbandet är bra på att hitta lokala lösningar men kommer behöva ytterligare infrastruktur om förbandet ska kunna fortsätta växa.

Försvvarshälsan

Försvvarshälsan har hand om både P4 och T2 som totalt har 1100 värnpliktiga och utöver det även anställd personal. Försvvarshälsan vittnar om att de går tungt och önskar tillsammans med förbandsledningen centrala styrningar kring antal anställda kopplat till storleken på garnisoner. Garnisonen har anställt en till psykolog och lyfter att det självklart är positivt men skulle önska en till. De hänvisar till P 7 som har 2 anställda psykologer på 300 värnpliktiga.

Som tidigare nämnt har försvvarshälsan problem med tillgång till infrastruktur. Förbandet planerar byggnation av en "fysborg" där träningslokaler samt nya lokaler för försvvarshälsa ska byggas men i dagsläget finns det ingen tydlig tidsplan för det. Med grund i platsbristen och framförallt avsaknaden väntrum har försvvarshälsan infört ett tidboknings-system istället för drop-in för de värnpliktiga. Det har upplevts som ett välfungerande system som generellt möjliggör tid hos försvvarshälsan inom ett dygn. Försvvarshälsan lyfter att samarbetet med befäl på plutonsnivå fungerar bra.

Försvvarshälsan har satsat på att åtgärda problem med fotskador på förbandet. En positiv lösning är att försvvarshälsan själva har köpt in gjutformar för personanpassade sulor. De kan därför beställa personligt tillpassade sulor, som produceras och sedan hämtas direkt på försvvarshälsan. Detta sparar tid för både försvvarshälsan, befäl och värnpliktig.

Attityder och jargong

De värnpliktiga lyfter att de genomgående har haft en bra jargong mellan befäl och värnpliktiga och även värnpliktig till värnpliktig både under inryck och resterande tid. De förtroendevalda upplever även en välfungerande jargong mellan P 4 och T 2.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

De värnpliktiga på P4 vittnar om otillåtna frihetsinskränkningar. Förtroendevalda på Södra och Norra Wadsbo berättar att de fått sin första HVO sjätte veckan efter inryck och har under denna tid inte fått röra sig längre än soldathemmet som ligger precis utanför vakten. 1:a pluton på Södra Wadsbo kompani vittnar även om att deras rörlighet begränsats till nära anslutning runt kasernbyggnaden under de första fyra veckorna av utbildningen.

De värnpliktiga upplever en otydlighet i kommunikationen angående när tjänsten är slut och när de kan lämna regementsområdet. Generellt uppger de förtroendevalda att de får kortare uppgifter exempelvis vård eller inläsning som kvällstjänst, vilket i sin tur leder till att de ej fått något formellt slut på tjänsten. Detta gör det svårt för de värnpliktiga att planera sin fritid och återhämtning.

När problemet lyfts med kompani-/plutonsledning hänvisade till att problemet kommer lösas nu när plutonbefälselever är på plats och kan lämna ut HVO (order för ledig kväll) efter avslutad uppgift.

Pliktrådet lyfter att de värnpliktiga är lediga efter tjänstens slut och att det inte krävs ett formellt HVO för att de ska ha fri rörlighet. Detta måste kommuniceras ut tydligare från befällets håll.

Närvarande kompani-/plutonsledning vid mötet med Pliktrådet hänvisar till att de värnpliktiga inte själva kan göra bedömningen kring sov timmar och alkoholkonsumtion och en plutonchef på Södra Wadsbo kompani uppger att den därför förbjudit värnpliktiga att gå ut på stan. Pliktrådet vill återigen hänvisa till *Förordning (1995:649) om ledighet och fritid för totalförsvarspliktiga under tjänstgöring*. En totalförsvarspliktigs rätt att visas på valfri plats under fritid får inte begränsas genom en stående bestämmelse utan endast inskränkas under någon av de fyra omständigheter som framgår under 25§.

Förbandsledning hänvisar till "nattpermissionsförbud" vid särskild verksamhet och nämner att det endast ska nyttjas på förekommen anledning. Förbandsförvaltaren tror att de värnpliktigas upplevelse är kopplat till bristande kommunikation och oerfarna befäl. Pliktrådet upplever att inställningen skiljer sig mellan förbandsledning och kompani-/plutonsledning. Pliktrådet uppmanar därför förbandsledning att kommunicera ut tydligare riktlinjer till värnpliktsnära befäl.

De värnpliktiga har utbildats i sina rättigheter och skyldigheter. Förbandet, via rättsbefäl, delar även ut ett informationsblad "Disciplinansvar under plikttjänstgöring" som innehåller bakgrund och en sammanfattning av de viktigaste delarna som rör värnpliktiga under grundutbildning.

Meningsfull utbildning

Överlag är de värnpliktiga nöjda med sin utbildning. Plutonbefälseleverna lyfter dock att de inte alltid nyttjas i den befattning de är inskrivna till. Exempel på detta är repetition av utbildning de redan har fått som gruppchefsutbildning, fortsatt soldatutbildning och grunder p-skott. Plutonbefälseleverna önskar att nyttjas som understöd till befälslaget i rollen som befälsassistent eller instruktör för att göra deras utbildning mer meningsfull.

Det finns två olika typer av försteg för de som gör 15 månaders grundutbildning på P 4. Ena är kopplat till olika typer av fordonstjänst och andra kallas för det "generella" försteget som innehåller exempelvis tross och ledning. Det generella försteget upplever att deras utbildning delvis består av onödig verksamhet och långa raster. Förbandsledning berättar att de haft en mer befattningsfokuserad utbildningsplan som av olika anledningar inte kunnat genomföras i full utsträckning. De hänvisar till att det är andra året som försteget utbildas sedan pliktens återinförande och är därför i en återuppbyggnadsfas.

Generellt upplever de värnpliktiga skyddsvaktsutbildningen som ostrukturerad på förbandet. De förtroendevalda säger att endast några per pluton kommer bli skyddsvakter och att de har dålig koll på hur eller när deras utbildning ska slutföras. Kompani-/plutonsledning uttrycker frustration över allt som ska in i utbildningsplanen och förklarar att befattningsspecifik utbildning måste gå före. De trycker på att utbildningstiden är för kort. För att allt ska hinnas med på ett bra sätt måste befälslagen antingen förstärkas eller så måste utbildningen bli längre. Kompani-/plutonsledning förtydligar även att det finns en plan för skyddsvaktsutbildningen. Pliktrådet uppmanar att kommunicera ut den till de värnpliktiga tydligare.

“Buss soldater” utbildas för första året på förbandet och även den utbildningen upplevs som oplanerad av de värnpliktiga. De har inget eget schema under befattningsutbildningen utan följer en annan fordonstätt:s schema vilket endast stämmer delvis gentemot deras egna utbildning. De värnpliktiga säger att det här får dem att känna sig som “testkaniner”. Som en direkt konsekvens sänker detta motivationen hos de värnpliktiga.

Information och mönstring

De värnpliktiga är nöjda med informationen de fått från förbandet inför inryck. Det har skett en del befattningsbyten på förbandet med grund i avskrivningar och ett materielläge som ser annorlunda ut än vid beställning av värnpliktiga. Detta hanteras på förbandet med fokus på att förklara syftet för de med ändrad inskrivning. Förbandsledning lyfter att en del av avskrivningarna på förbandet upplevs bero på att den värnpliktiga kommer in med problem som lyfts redan på mönstring och uppmanar Plikt och Prövningsverket att se över sina rutiner för inskrivning.

Medinflytande

Medinflytandet är välfungerande på förbandet. De värnpliktiga har genomgående plutons timme respektive tjänstgöringsperiod och ett tydligt schema för kompani- och förbandsnämnder. De upplever ett öppet klimat och att åtgärder vidtas på de problem som lyfts.

Nätverk Värnpliktig Kvinna är ett forum som fungerar extra bra på förbandet. Detta drivs av en yrkesinformatör på förbandet och hålls var åttonde vecka måndag morgon under kompanifysen. På grund av uttryckt missnöje om mensartiklar under NVK-möte har funktionen förberett enkäter för att kartlägga problemet. NVK-ansvarig lyfter att den fått mer tid till uppdraget detta år och ser positivt på möjligheten att utveckla organisationen.

Pliktrådet fick på förhand en förvarning om att det var en hektisk vecka på förbandet och uppslutningen till återkoppling med kompani-/plutonsledning och förbandsledning var bristfällig. Pliktrådet hade gärna delgett sina observationer till samtliga kompaniledningar vars förtroendevalda närvarade vid mötet med pliktrådet. Höjentorps kompani missade mötet på morgonen så en pliktrådsledamot fick därför följa med ut i fält och ställa kompletterande frågor till kompaniets förtroendevalda. Pliktrådet hade även önskat en mer konstruktiv dialog då det upplevdes som en något defensiv inställning till de punkter som togs upp på både pluton-, kompani- och förbandsnivå. Pliktrådet besökte förbandet med avsikt att bidra till att utveckla grundutbildningen för de värnpliktiga, inte för att kritisera P 4.

Pliktrådet vill även belysa att bristen på uppslutning gör det svårare att få en helhetsbild av förbandet eftersom delar av utbildningen inte varit möjlig att följa upp. Det gör även de kompanier som deltagit överrepresenterade under både negativa och positiva punkter i rapporten.

PLIKTRÅDET Dnr: 2025-FÖRB-0006

Pliktrådet 2025/2026

Författare: Lina Hedman

2025-10-02

Avslutning

Pliktrådet vill avsluta med att tacka för besöket och ser fram emot att komma tillbaka i vår. Vid kommande tillfälle kommer punkter som; otillåtna frihetsinskränkningar, kemikaliehantering samt ett fortsatt välfungerande medinflytande att följas upp.

Lina Hedman

lina.hedman@pliktradet.se

070 848 61 29